

РОЗВИТОК СЕРЕДНЬОСТРОКОВОГО БЮДЖЕТНОГО ПЛАНУВАННЯ ЯК ЗАПОРУКА ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ В ПРОЦЕСІ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Анотація

Стабілізація економічної ситуації висуває необхідність наукового осмислення власного історичного досвіду та кращих європейських практик середньострокового бюджетного планування (СБП). Систематизовано ряд напрямів, за якими СБП може сприяти зміцненню фінансової безпеки для прискорення економічного зростання.

Узагальнено чинники розвитку СБП в країнах-членах ЄС, зокрема: посткризовий період світової та національних економік; успішна регіональна практика; євроінтеграційні амбіції країн до членства в ЄС; високий рівень державного боргу в країнах; прийняття Директиви 2011/85/EU у 2011 р. Сукупність всіх п'яти передумов, що є наявні в Україні, має забезпечити прискорений розвиток СБП.

Найкраща світова практика СБП передбачає: охоплення СБП понад 90% сектору загального державного управління; зв'язок між цілями / «стежами» граничних показників, включеними в національні середньострокові фіскальні плани, та річні бюджети; голосування парламентом країни національних фіскальних планів на середньостроковий період; залучення незалежних фіскальних інституцій; глибокий рівень деталізації планів.

Розкрито сучасний стан нормативно-правового та методичного забезпечення в Україні річного і середньострокового бюджетного планування. Розглянуто результативність планування доходів Державного бюджету України за останні роки за трьома напрямами: відповідності законодавчо затвердженого показника плановому, їх коригування та виконання.

Виявлено, що нестабільність виконання планових показників доходів Державного бюджету України в останні роки є наслідком динамічних змін макроекономічного середовища внаслідок політичних дій та подій. Відтак проблеми становлення дієвого середньострокового бюджетного планування слід шукати в інституційній площині із застосуванням безпекового виміру, який передбачає ідентифікацію викликів, ризиків та загроз його розвитку із виявленням можливостей зміцнення фінансової безпеки для реалізації національних економічних інтересів.

РОЗВИТОК СЕРЕДНЬОСТРОКОВОГО БЮДЖЕТНОГО ПЛАНУВАННЯ ЯК ЗАПОРУКА ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ В ПРОЦЕСІ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Бюджет є найбільш дієвим фінансовим інструментом державного стимулювання економічного відновлення. Однак в умовах вузького коридору фіскальних та монетарних обмежень можливості такого поживлення вкрай обмежені. Надавати зростанню економіки стійкого характеру, нейтралізувати потенційні та реальні виклики, ризики та загрози фінансовій безпеці в процесі економічного зростання спроможний розвиток середньострокового бюджетного планування (СБП).

Стабілізація економічної ситуації висуває необхідність його наукового осмислення з урахуванням кращих європейських практик і власного історичного досвіду запровадження СБП.

У світовій практиці накопичено значний позитивний досвід використання СБП. Впродовж останнього часу з'являються публікації міжнародних організацій – МВФ¹, ЄС², Світового банку³, ООН⁴, зарубіжних⁵ та вітчизняних^{6,7} науковців, експертів провідних аналітичних центрів^{8,9,10}.

¹ Fiscal transparency handbook / International Monetary Fund. – Washington, DC. – April, 2018. – 182 p. – Режим доступу: http://www.elibrary.imf.org/doc/IMF069/24788-9781484331859/24788-9781484331859/Other_formats/Source_PDF/24788-9781484348598.pdf

² Sherwood M. Medium-Term Budgetary Frameworks in the EU Member States / European Commission, Directorate-General for Economic and Financial Affairs. – Discussion paper №021. – December, 2015. – Luxembourg, 2015. – 35 p. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/dp021_en.pdf

³ Beyond the annual budget: global experience with medium term expenditure frameworks / The World Bank. – Washington DC, 2013. – 242 p. – Режим доступу: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/11971/735140PUB0Annu00801200date010031012.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

⁴ Improving the Links between National (and Sector) Plans and Budgets for Sustainable Development in Pacific Island Countries: A Practical Guidance Note / United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, ESCAP. – March, 2018. – 22 p. – Режим доступу: http://www.unescap.org/sites/default/files/Guidance%20Note%20on%20Linking%20Plans%20and%20Budgets%20in%20the%20Pacific_March%202018.pdf

⁵ Annual and Long Term Public Finances in Central and Eastern European Countries / Edited by E. Ruśkowski, J. Stankiewicz, M. Tyniewicz, U. Zawadzka-Pak. – Białystok, 2013. – 708 p. – Режим доступу: http://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/5922/1/Annual_and_Long_Term_Public_Finances_in_Central_and_Eastern_European_Countries.pdf

⁶ Власюк О.С., Лондар С.Л., Шемаєва Л.Г. та ін. Середньострокове бюджетне планування і прогнозування – інноваційна складова управління державними фінансами / ДННУ «Акад. фін. управління». – К., 2011. – 494 с.

Проектуючи їх результати на вітчизняну практику, можна зробити припущення, що **СБП може сприяти прискоренню економічного зростання та зміцненню фінансової безпеки держави за такими напрямками:**

- *формування у суб'єктів господарювання (платників податків, розпорядників та отримувачів бюджетних коштів) раціональних очікувань щодо розмежування коштів на фінансування споживання та інвестування, обрання сфери майбутніх інвестиційних рішень (щодо придбання номенклатури товарів довгострокового вжитку, будівництва, реконструкції та модернізації основних засобів тощо). Передусім, такі рішення мають стосуватися енергозбереження та енергоефективності. Поліпшення планування внутрішнього інвестиційного ресурсу розширює можливості для залучення зовнішніх джерел фінансування;*

- *підвищення рівня фінансової дисципліни: податкової культури платників податків та бюджетної дисципліни розпорядників бюджетних коштів;*

- *узгодження довго-, середньо- та короткострокових цілей і завдань економічної політики, державних, регіональних та галузевих програм соціально-економічного розвитку; міжвідомчої координації в процесі здійснення економічних реформ – із обсягами їх фінансування для максимізації реалістичності та результативності;*

- *розширення горизонту планування, що посилює підзвітність та відповідальність розпорядників бюджетних коштів за досягнення*

⁷ Коляда Т.А. Формування бюджетної стратегії України: теорія, методологія, практика / Т.А. Коляда. – Ірпінь: Університет ДФС України, 2016. – 396 с. – (Серія «Податкова та митна справа в Україні», т. 63). – Режим доступу: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/362/1/320_IR.pdf

⁸ Яворський П. Якою повинна бути бюджетна резолюція? (міжнародний досвід та рекомендації для України) [Електронний ресурс] / Київська школа економіки. – Квітень, 2015. – Режим доступу: <https://www.slideshare.net/KyivSchoolofEconomics/budget-resolution-analytical-review-2015-03202?ref=http://www.kse.org.ua/uk/about/kse-news/?newsid=855>

⁹ Мазярчук В., Стадник М. Міжнародний досвід середньострокового бюджетного планування: уроки для України [Електронний ресурс] / Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України. – Травень, 2017. – Режим доступу: https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/FEAO_Sered_budget_planning_A5_05_web-2.pdf

¹⁰ Піонтківська І., Васильєва А., Руда Ю. Середньострокове бюджетне планування в Україні [Електронний ресурс] / Центр економічної стратегії. – Грудень, 2017. – Режим доступу: http://ces.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/MT-budgeting_.pdf

результатів, в т.ч. покращення якості надання бюджетних послуг шляхом капітального оновлення матеріально-технічної бази їх надавачів;

- приведення показників державного боргу та дефіциту бюджету до економічно безпечного рівня завдяки дотриманню фіскальних правил;

- забезпечення своєчасності виділення та освоєння коштів при співфінансуванні міжнародних проектів допомоги, державно-приватного партнерства, державних та місцевих капітальних інвестицій;

- підвищення прозорості та зрозумілості фіскальної політики для громадян як складової загального рівня фінансової грамотності;

- посилення обґрунтованості визначених пріоритетів державної та місцевої соціально-економічної політики для здійснення першочерговості бюджетного (спів)фінансування;

- виконання положень угод щодо євроінтеграції України в частині гармонізації найкращих практик бюджетного планування.

Визначальним напрямом розвитку середньострокового бюджетного планування в Україні є застосування європейської практики, що базується на виконанні вимог Директиви Ради 2011/85/EU до бюджетних рамок держав-членів ЄС¹¹ для забезпечення дотримання зобов'язань з уникнення надмірного бюджетного дефіциту.

Довідково. Середньострокові бюджетні рамки (medium-term budgetary frameworks, MTBF) є спеціальним набором національних бюджетних процедур, які розширюють горизонти формування фіскальної політики за межі річного бюджетного календаря, включаючи визначення пріоритетів політики та середньострокових бюджетних цілей. Вони є однією з семи складових бюджетної основи (budgetary framework).

Бюджетна основа передбачає набір заходів, процедур, правил та інститутів, які лежать в основі проведення бюджетної політики сектору державного управління. Окрім (1) СБП до інших шести її складових входять: (2) системи бюджетного обліку та статистичної звітності; (3) правила та процедури підготовки прогнозів

¹¹ Council Directive 2011/85/EU of 8 November 2011 on requirements for budgetary frameworks of the Member States [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2011.306.01.0041.01.ENG

для бюджетного планування; (4) специфічні для країни кількісні фіскальні правила; (5) бюджетні процедури, що включають процедурні правила бюджетного процесу на всіх етапах; (6) механізми незалежного моніторингу та аналізу для підвищення прозорості елементів бюджетного процесу; (7) механізми та правила, що регулюють фіскальні відносини між державними органами в межах під-секторів державного управління.

Згідно п. 1 статті 9 Директиви 2011/85/EU, держави-члени встановлюють достовірні та ефективні середньострокові бюджетні рамки, які передбачають прийняття горизонту фіскального планування не менше трьох років, щоб забезпечити відповідність національного фіскального планування перспективі багаторічного фіскального планування. До 14 грудня 2018 р. Європейська Комісія опублікує огляд виконання цієї Директиви, оцінити: (a) статистичні вимоги до всіх під-секторів сектору державного управління; (b) розробку та ефективність кількісних фіскальних правил в державах-членах; (c) загальний рівень прозорості державних фінансів у країнах-членах.

Довідково. Згідно, статі 9 Розділу V Директиви 2011/85/EU, середньострокові бюджетні рамки мають включати процедури для встановлення наступних пунктів:

(a) комплексних і прозорих багаторічних бюджетних завдань в рамках дефіциту загального державного управління, боргу та будь-якого іншого сукупного фіскального показника, такого як витрати, з тим щоб вони відповідали будь-яким кількісним фіскальним правилам;

(b) прогнози кожної основної видаткової та доходної статті сектору загального державного управління із більшою специфікацією на рівні центрального уряду та рівня соціального забезпечення для бюджетного та подальших років на основі незмінених політик;

(c) опис середньострокової політики, що передбачає вплив на фінанси сектору загального державного управління із розбивкою на основні статті доходів та видатків, показуючи, як коригування середньострокових бюджетних цілей досягається в порівнянні з прогнозами за незмінних політик;

(d) оцінка того, як з урахуванням їх прямого довгострокового впливу на фінанси сектору загального державного управління, передбачена політика може вплинути на довгострокову стійкість публічних фінансів.

Прогнози, прийняті в середньострокових бюджетних рамках, мають ґрунтуватися на *реалістичних макроекономічних та бюджетних прогнозах*.

Згідно статті 10, *законодавство про річний бюджет має відповідати положенням середньострокової бюджетної рамки*. Зокрема, прогнози та пріоритети доходів та витрат, що впливають із середньострокової бюджетної рамки, є основою для підготовки річного бюджету. Будь-який відступ від цих положень має бути належним чином пояснений.

Згідно статті 11, жодне положення Директиви не *повинно перешкоджати новому уряду* держави-члена оновлювати свої середньострокові бюджетні рамки для відображення його нових політичних пріоритетів. У такому випадку новий уряд повинен вказати відмінності від попередньої середньострокової бюджетної рамки.

Генеральним директором з економічних та фінансових питань Європейської комісії з 2006 р. розраховується *Індекс якості середньострокових бюджетних рамок (MTBF Index)*. За оновленою у 2016 р. Методологією Індексу найвищий показник¹² мають Сполучене Королівство (0,88), Греція (0,87), Іспанія (0,83), Нідерланди та Швеція (по 0,80). Найнижчий – Німеччина (0,48), Угорщина (0,45), Польща (0,43) і найменший – у Чехії (0,33). Між 2015 та 2016 рр. індекс залишився незмінний за всіма країнами, окрім прогресу в Словенії.

Дослідження динаміки *європейського індексу СБП* в 2006-2016 рр. дозволяє виявити та узагальнити п'ять чинників, які сприяли його розвитку:

1) *успішна регіональна практика*: індекс СБП в абсолютній більшості країн-членів ЄС демонструє позитивну динаміку без регресу. На деякий час показник зменшився у п'яти країнах у кризовий період 2009-2010 рр., але надалі його динаміка відновлювалася на тому самому або вищому рівні;

¹² Medium-term budgetary frameworks database [Електронний ресурс] / European Commission. – March, 2017. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/info/publications/medium-term-budgetary-frameworks-database_en

- 2) посткризовий період світової та національних економік;
- 3) євроінтеграційні амбіції держав до членства в ЄС (Додаток А, рис. 1);
- 4) високий рівень державного боргу (Додаток А, рис. 2);
- 5) прийняття Директиви 2011/85/EU у 2011 р.

В Україні наявна сукупність всіх п'яти передумов, що має забезпечити прискорений розвиток СБП в нашій країні. Крім того, він може бути істотно посилений стрімким розвитком інформаційних технологій у секторі загального державного управління для обробки великих та відкритих даних про національну економіку.

Європейський досвід застосування Індексу якості СБП, передбачає найвищу оцінку за п'ятьма критеріями, які можуть бути доповнено:

охоплення СБП понад 90 % сектору загального державного управління при встановленні цілей / «стель» граничних розмірів видатків. У випадку, коли декілька секторів уряду¹³ охоплені СБП, оцінка підвищується, якщо існує певна форма координації (регулярні прямі наради або фіскальні правила на нижчому рівні уряду) між підрівнями уряду при встановленні багаторічних цільових показників. У найслабшому варіанті, СБП покривається менше 50% сектору загального державного управління;

зв'язок між цілями / «стелями» граничних показників, включеними в національні середньострокові фіскальні плани, та річні бюджети. На практиці річний бюджет має відповідати встановленим межам (дефіцит / профіцит, «стелі» витрат тощо) середньострокових фіскальних планів, які за будь-яких обставин не можуть бути перевищені. Як більш м'який варіант, річний бюджет може відхилятися від середньострокових фіскальних планів при незмінному балансі (шляхом перерозподілу – додаткові видатки співпадають із збільшенням доходу або зменшенням іншої витратної позиції) або в певному наборі заздалегідь визначених обставин (наприклад, зміна видатків на пенсії / допомогу по безробіттю, суттєві зміни в

¹³ Сектор органів державного управління включає підсектори: центральний уряд; регіональні уряди (автономні регіони чи федеративні штати); місцеві органи управління; фонди соціального страхування.

макроекономічному прогнозі, прихід до влади нового уряду і т. д.). У найгіршому варіанті, середньострокові плани є лише орієнтовними, а можливі відхилення не потребують публічного пояснення. Оцінка якості СБП підвищується, якщо цілі / «стелі» – граничні значення, у національних середньострокових планах фіксуються заздалегідь протягом декількох років і не змінюються. Оцінка також зростає, якщо чітко визначені дії, яких слід вживати у випадку відхилень від планів;

голосування парламентом національних фінансових планів на середньостроковій основі. У проміжних варіантах у парламенті не відбувається голосування, але є офіційна презентація урядом та / або обговорення середньострокових планів у парламенті. Або ж немає формальної презентації в парламенті, але середньострокові плани направляються для інформування в парламент. У найбільш слабкому варіанті, відсутня взаємодія з парламентом;

залучення незалежних фінансових інституцій (НФІ) для розробки або юридично уповноважений для схвалення обох – макроекономічного і бюджетного багаторічних прогнозів. У полегшеному варіанті НФІ розробляє / схвалює / оцінює макроекономічний та/або бюджетний багаторічний прогноз. У найбільш слабкому варіанті, НФІ не залучається у підготовці фінансових планів. Однак така практика діє лише у 5 з 28 країн-членів ЄС;

Довідково: Згідно ст. 15 проекту Закону України «Про державне стратегічне планування»¹⁴ протягом шести місяців з дня набуття чинності Закону передбачено утворення Ради незалежних експертів для підвищення якості, обґрунтованості, прозорості та покращення суспільного сприйняття державної політики у сфері стратегічного планування, надання фахової наукової оцінки положень політичних документів, які впливають на розроблення документів стратегічного планування.

¹⁴ Проект Закону України «Про державне стратегічне планування» [Електронний ресурс] / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – 05.12.2017 – Режим доступу: <http://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=e7b8af7a-7c03-4d5b-aaa5-e1c0d7e84388&title=ProektZakonuUkrainiproDerzhavneStrategichnePlanuvannia>

глибокий рівень деталізації національних середньострокових фінансових планів, який передбачає:

- наявність детальної розбивки загальних прогнозів витрат та доходів на основі незмінних політик за основними компонентами;
- наявність окремого розділу / глави з аналізом політик, які лежать в основі сукупних прогнозів витрат та доходів та / або їх основних компонентів;
- кількісне визначення впливу основних політик та реформ за незмінного політичного сценарію протягом періоду дії плану;
- середньостроковий фінансовий план містить детальні пояснення щодо впливу на бюджет альтернативних макроекономічних сценаріїв;

інші особливості СБП передбачають наступні варіації:

щодо рівня деталізації витрат за основними бюджетними цілями / «стелями» - граничними показниками, що містяться в середньострокових планах (тут і нижче передбачається множинний вибір): 1) рівні сектору загального державного управління (наприклад, центральний уряд, місцеві уряди тощо); 2) основні напрями витрат (наприклад, охорона здоров'я, освіта, соціальні витрати тощо); 3) галузі політики (наприклад, зменшення безробіття серед молоді), в тому числі через відповідальність галузевих міністерств; 4) сфери відповідальності галузевих міністерств;

щодо доходів, аналогічно, їх прогнози розбиваються на: прямі та непрямі податки; різні види податків (наприклад, ПДВ, податок на прибуток, акцизний податок тощо); рівні сектору загального державного управління (наприклад, центральний уряд, місцеві уряди тощо).

У найслабшому варіанті СБП деталізація цілей / «стель» – граничних обсягів витрат та прогноз доходів не передбачається;

щодо часових рамок СБП: 1) фіксовані рамки (fixed framework): СБП формується на фіксований період часу (наприклад, плани на 2015-2018 рр., а згодом – новий план на 2019-2022 рр. та ін.); 2) ковзна база (rolling basis):

СБП формується на ковзній основі (наприклад, щорічно додається один рік і один рік вилучається з існуючого плану, а показники за інші роки залишаються незмінними); 3) індикативна рамка (indicative framework): СБП формується щороку, і кожного разу подаються нові показники на роки, охоплені цим планом (наприклад, плани намічено на 2015-2018 роки, а згодом – новий план на 2016-2019 роки тощо);

щодо фіксованого середньострокового планування, яке встановлене на певний період, він може (не)співпадати з терміном повноважень уряду;

щодо перегляду середньострокових планів, яке може здійснюватися разом із річним бюджетом, до або після його затвердження;

щодо перегляду бюджетних цілей / «стель» граничних показників. Середньострокові плани можуть бути переглянуті в будь-який час, один раз на рік або не можуть бути переглянуті. Уряд має публічно обґрунтувати, чому переглядаються бюджетні цілі / «стелі». Крім того, може бути необхідно проконсультуватися з незалежним фіскальним інститутом або він повинен схвалити будь-який перегляд.

В Україні згідно діючої редакції оновленого у 2010 р. Бюджетного кодексу, статтею 21 передбачено *складання прогнозу бюджету на наступні за плановим два бюджетні періоди*. Таким чином, порівняно з попередньою редакцією, відбулося скорочення горизонту планування на один рік.

Довідково. Як законодавчо визначено, Міністерство фінансів України за участю центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері економічного і соціального розвитку, Національного банку України, а також головних розпорядників коштів державного бюджету складає прогноз Державного бюджету України на наступні за плановим два бюджетні періоди. Він подається до Верховної Ради України разом з проектом закону про Державний бюджет України, уточнюється на підставі прийнятого закону про Державний бюджет України та схвалюється Кабінетом Міністрів України до 1 квітня планового року. На прогнозі Державного бюджету України на наступні за плановим два бюджетні періоди ґрунтується прогноз місцевого бюджету на наступні за плановим два бюджетні періоди, який складається та схвалюється за подібною процедурою. Показники проекту Державного (місцевого)

бюджету України на бюджетний період, що настає за плановим, ґрунтуються на індикативних прогнозних показниках Державного (місцевого) бюджету України на наступні за плановим два бюджетні періоди.

Аналіз стану бюджетного прогнозування України в частині доходів

Прогнозування доходів бюджету здійснюється на рівні Міністерства фінансів України та Державної фіскальної служби України за власними методиками, тому прогнозні показники Мінфіну та ДФС виявляють суттєві розбіжності, що кожного року сягають 40-50 млрд грн.

Прогнозування та планування доходів на рівні Міністерства фінансів України. У 2010 р. в рамках виконання проекту Модернізації державних фінансів Міністерство фінансів отримало консультаційну допомогу в розробці методології планування доходів бюджету, включаючи вдосконалення макромоделей для прогнозування індикаторів середньострокових доходів бюджету. Консультантами, зокрема, було розроблено Методологію прогнозування показників доходів бюджету. Вона врахувала зміни чинного законодавства після прийняттям нової редакції Бюджетного кодексу. Базуючись на зазначеній методології, було розроблено 11 методик, які затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2010 р. №1646 «*Про методики прогнозування показників надходжень до бюджету*». Однак аналізом Рахункової палати встановлено¹⁵, що з часу затвердження зміни або доповнення до Наказу №1646 і затверджених ним методик, з метою приведення їх у відповідність із діючим законодавством або з метою удосконалення окремих положень, Мінфіном не вносилися. Зокрема проведений аналіз методик прогнозування акцизного податку засвідчив, що вони є застарілими і не враховують багатьох факторів, які безпосередньо впливають на обсяги надходжень.

¹⁵ Звіт про результати аналізу обґрунтованості планування (прогнозування) надходжень акцизного податку до державного бюджету, Затверджено рішенням Рахункової палати від 13.09.2017 р. № 18-6 [Електронний ресурс] / Рахункова палата України. – Режим доступу: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16753450/Zvit_18-6_2017.pdf?subportal=main

Прогнозування та планування доходів на рівні Державної фіскальної служби України (ДФС). З метою посилення обґрунтованості прогнозних розрахунків закріплених платежів у 2017 р. ДФС було оновлено нормативне забезпечення планування податкових надходжень. Затверджений наказ ДФС від 27.04.2017 р. № 305 «Про організацію діяльності Державної фіскальної служби України із визначення індикативних показників та забезпечення надходжень платежів»¹⁶ включає:

- Концепцію організації діяльності ДФС із забезпечення надходжень до бюджетів та єдиного внеску;
- Порядок визначення індикативних показників доходів та підготовки проекту наказу ДФС про індикативні показники доходів;
- Порядок взаємодії структурних підрозділів апарату ДФС та її територіальних органів при визначенні очікуваних надходжень платежів до бюджетів та єдиного внеску;
- Методичні рекомендації щодо визначення індикативних показників доходів та очікуваних надходжень платежів за основними напрямками роботи у розрізі територіальних органів ДФС;
- Методичні рекомендації щодо визначення індикативних показників та очікуваних надходжень сум єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у розрізі територіальних органів ДФС.

Розрахунок індикативного показника надходжень здійснюється структурними підрозділами органів ДФС центрального та регіонального рівнів відповідно до покладених функцій з відповідних напрямків роботи. Контрольні показники за напрямками роботи структурних підрозділів (маяки, контрольні точки) визначають їх нормативні значення у певному календарному періоді (тиждень, декада, місяць, квартал, півріччя, рік), досягнення яких сприятиме стабільному та рівномірному наповненню

¹⁶ Раніше – накази ДФС від 11.11.2014 № 262 «Про організацію діяльності Державної фіскальної служби України із прогнозування та забезпечення надходжень платежів» із змінами та доповненнями; наказ Міністерства доходів і зборів України від 08.07.2013 № 257 «Про організацію діяльності Міністерства доходів і зборів України із прогнозування та забезпечення надходжень до бюджету» зі змінами) та інші більш ранні накази.

дохідної частини бюджету у плановому періоді. Індикативні показники на відповідний період визначаються відповідно до Порядку визначення індикативів, затверджуються Головою ДФС та за встановленою процедурою доводяться до структурних підрозділів ДФС та його територіальних органів для виконання.

Відповідно до наказу ДФС від 27.04.2017 р. № 305, щомісячно проводиться аналіз прогнозних показників збору до бюджетів усіх рівнів, у тому числі єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, та у розрізі бюджетоутворюючих платників податків. За результатами проведеної роботи відповідно до етапів прогнозування, визначених *Порядком взаємодії структурних підрозділів*, до ДФС надаються пропозиції щодо очікуваних надходжень. З метою виконання індикативних показників надходжень до бюджетів усіх рівнів щокварталу відповідним структурним підрозділам Головних управлінь ДФС доводяться індикативні показники доходів державного та місцевих бюджетів та сплати єдиного внеску. Крім того, протягом року виконавцям доводяться накази з уточненими індикативними показниками доходів (наприклад, Головним управлінням ДФС у Донецькій області за 2017 р. – 10 наказів). З метою забезпечення рівномірного збору платежів до загального та спеціального фондів державного бюджету та виконання доведених індикативних показників доходів, ГУ ДФС до їх структурних підрозділів доводяться відповідні листи та термінові телеграми (наприклад, 28 листів відповідно).

Крім того, для забезпечення ефективного управління фінансовими ресурсами єдиного казначейського рахунку в 2017 р. до Державної казначейської служби України з ДФС надавалася тричі на місяць інформація щодо прогнозованих показників поденних надходжень до державного бюджету та місцевих бюджетів, надходжень єдиного внеску, надходжень на депозитні рахунки митних органів, а також бюджетного відшкодування ПДВ. З метою ефективного адміністрування єдиного внеску щомісячно з ДФС до Пенсійного фонду України та Міністерства фінансів України надавалася

оперативна інформація щодо очікуваних обсягів надходжень єдиного внеску поденно та у розрізі регіонів.

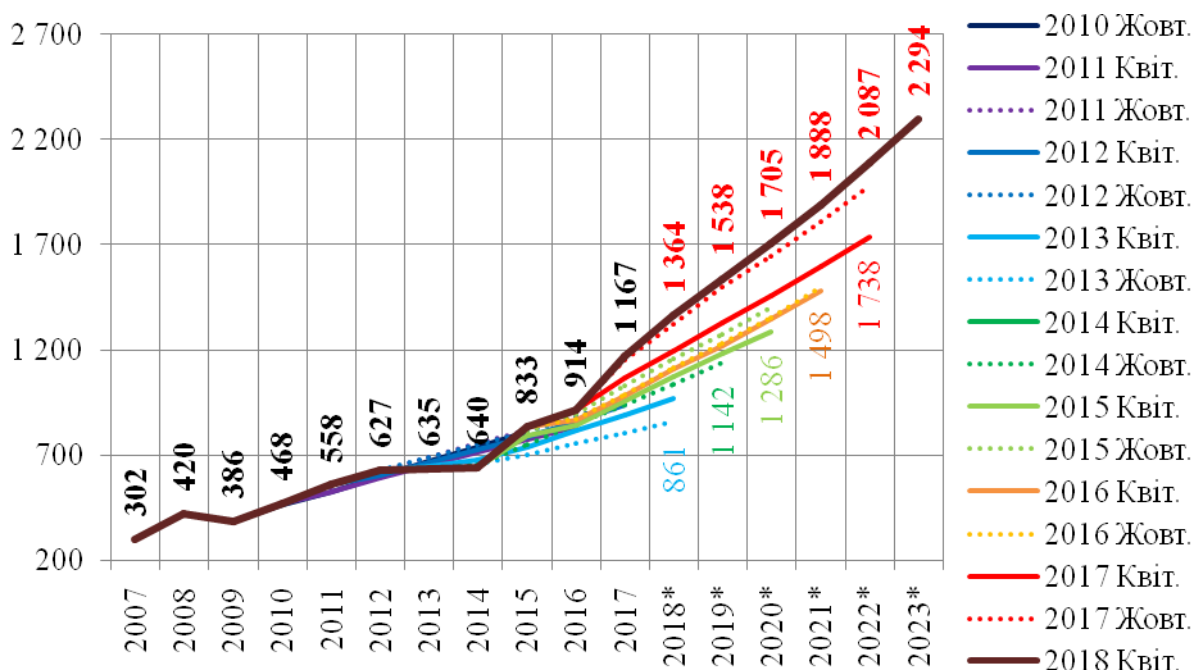
В 2017 р. ухвалено Стратегію реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки,^{17,18} яка пронизана духом СБП. Вперше у серпні 2015 р. спробою для 2016-2020 рр., і надалі повноцінно для 2017 р. і для 2018 р. почали складатися на середньострокову перспективу Основні засади грошово-кредитної політики.

Проте вітчизняну економіку наразі складно прогнозувати навіть найбільш універсальними методиками Міжнародного валютного фонду. Динаміку уточнення прогнозів для України в аналітичній базі даних МВФ наведено у Додатку В. Низка політичних чинників макроекономічної динаміки, які стали визначальними для формування доходів бюджету (рис. 1), у середньостроковій перспективі об'єктивно неможливо було передбачити, зокрема, *гібридна війна з 2014 й донині, яку слід розділити на два етапи:*

етап анексії Криму та окупація частини території у 2014 р.: при прогнозі зробленому у 2009-2010 рр. до 2014 та 2015 рр. очікувалося

¹⁷ Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки» від 08.02.2017 р. № 142-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80/>

¹⁸ Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки» від 24.05.2017 р. № 415-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/415-2017-%D1%80>

Джерело: побудовано за даними World Economic Outlook Database / International Monetary Fund. – April, 2018. – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2018/01/weodata/index.aspx>

Примітка: прогноз ряду економічних показників, в т.ч. доходів бюджету сектору загального державного управління, здійснюється МВФ щорічно двічі на рік (у квітні та жовні) на поточний та п'ять наступних років.

Рис. 1. Динаміка прогнозних та фактичних показників доходів сектору загального державного управління України за даними Міжнародного валютного фонду в 2007-2017 рр., млрд грн

зростання на рівні +6,0 та +4,0 % відповідно. У подальшому прогнози що півроку погіршувалися і фактично ВВП впав на -6,6 % та -9,8 % відповідно. Аналогічно, замість прогнозу 5 % інфляція сягнула рекордних 24,9 та 43,3 %. І, таким чином, доходи бюджету сектору загального державного управління замість помірної зростання ВВП та інфляції були перевиконані за рахунок девальвації із рекордним зростанням цін. Основним рушієм зростання доходів стали непрямі податки на споживання та законодавче розширення бази оподаткування. Стрімко зріс обсяг державного боргу;

етап відновлення економіки в 2016-2017 рр. на тлі воєнного конфлікту: поліпшення макроекономічної динаміки ВВП вище прогнозованих значень (у 2016 р. +2,4 % при прогнозі +2,3 % та у 2017 р. +2,5 % при прогнозі +2,0 %) та запровадження інфляційного таргетування забезпечили оздоровлення

національної економіки. Виконання доходів бюджету сектору загального державного управління здійснювалося на основі повільного економічного відновлення, відзначався нижчий відносно прогнозу державний борг.

Таким чином, нестабільність виконання планових показників доходів Державного бюджету України в останні роки є наслідком не стільки недосконалості діючих методик, скільки динамічних змін макроекономічного середовища внаслідок політичних дій та гібридної агресії проти України. Відтак проблеми становлення дієвого середньострокового бюджетного планування слід шукати в інституційній площині із **застосуванням безпекового виміру**, який передбачає ідентифікацію викликів, ризиків та загроз його розвитку із виявленням можливостей зміцнення фінансової безпеки для реалізації національних інтересів у сфері прискорення економічного зростання.

Серед таких викликів, ризиків та загроз найпершими постають проблеми реалізації діючої Стратегії реформування системи управління державними фінансами, а також ряд інших:

1. *Слабка узгодженість державного стратегічного та бюджетного планування.* Законодавство про середньострокове бюджетне планування включає, поряд із Бюджетним кодексом включає ряд законів¹⁹, які застарілі і не відповідають викликам сучасності. Проект Закону України «Про державне стратегічне планування»²⁰ № 9407 від 03.11.2011 р. було прийнято в 2011 р. лише у першому читанні. І, таким чином, на даний час в Україні відсутня єдина ієрархічно побудована, взаємно змістовно та хронологічно пов'язана система документів державного та місцевого стратегічного розвитку. Як наслідок, окремі положення документів нерідко виявляють слабку наукову, ресурсну та зокрема фінансову обґрунтованість.

¹⁹ Закони України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03.2000 р. № 1602-III та «Про державні цільові програми» від 18.03.2004 р. № 1621-IV

²⁰ Проект Закону про державне стратегічне планування № 9407 від 03.11.2011 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=41685

Повернення до необхідності врегулювання державного стратегічного планування було здійснене у 2014 р. Передбачалося²¹ розроблення та подання Кабінетові Міністрів України проекту закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо запровадження трирічної бюджетної декларації у тримісячний строк з дня опублікування Закону України «Про державне стратегічне планування».

Довідково. Згідно проекту Закону України «Про державне стратегічне планування» 2014 року до документів державного стратегічного планування відносяться:

- *Візія майбутнього України (30 років)* розробляється на тридцять років і переглядається один раз на п'ятнадцять років з продовженням строку на наступні п'ятнадцять років центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері економічного розвитку із залученням Національної академії наук, органи виконавчої влади, інституції громадянського суспільства. Візія розглядається та обговорюється під час проведення у Верховній Раді України парламентських слухань.

- *Стратегія розвитку України (15 років)* розробляється на п'ятнадцять років і переглядається один раз на п'ять років центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері економічного розвитку, разом з іншими центральними органами виконавчої влади, розглядається Радою незалежних експертів, схвалюється Кабінетом Міністрів України.

- *Прогноз економічного і соціального розвитку України (5 років).*
- *Програма діяльності Кабінету Міністрів України (5 років).*
- *План дій Кабінету Міністрів України (5 років).*
- *Стратегічні плани діяльності центральних органів виконавчої влади (5 років).*
- *Стратегії розвитку окремих галузей (сфер) / загальнодержавні програми (5 років).*

²¹ Інформація Міністерства фінансів України про стан виконання плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» у 2015 році станом на 09.10.2015 року [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України (стара версія офіційного сайту). – 12.10.2015. – Режим доступу: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=407069&cat_id=407068&ctime=1441728582298

- *Бюджетна декларація (3 роки).*

Рахункова палата України рекомендувала²² Кабінету Міністрів України з метою повноцінного запровадження системи стратегічного планування розробити та подати на розгляд Верховної Ради України проект Закону України «Про державне стратегічне планування». Аналогічно Комітет Верховної Ради України з питань бюджету при розгляді урядових законопроектів №№8044 і 8043²³ із вдосконалення законодавчого регулювання середньострокового бюджетного планування у своїх висновках вбачає «недостатньо логічним здійснення такого процесу відокремлено без належного законодавчого унормування правових, економічних та організаційних засад формування цілісної системи державного стратегічного планування розвитку в Україні».

2. Відсутність стратегії розвитку податкової системи України.

Згідно Стратегії реформування системи управління державними фінансами, відсутність стратегії розвитку податкової системи України на середньострокову перспективу суттєво ускладнює планування підприємницької діяльності, створює ризики для бізнесу та погіршує інвестиційний клімат. Очікуваними результатами реалізації її заходів у 2017 р. було затвердження Стратегії розвитку податкової системи на середньострокову перспективу, яке не відбулося. Як звітувалося²⁴, через

²² Звіт про результати аналізу нормативно-правового забезпечення Кабінетом Міністрів України виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік», Затверджено рішенням Рахункової палати від 13.02.2018 № 3-5 [Електронний ресурс] / Рахункова палата України. – Режим доступу: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16754699/R_RP_3-5_2018.pdf?subportal=main

²³ Висновок комітету Щодо розгляду законопроектів за реєстр. № 8044 і № 8043 від 14.03.2018 р.

Проект Закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України (щодо правового підґрунтя для запровадження середньострокового бюджетного планування) №8044 від 15.02.2018 р. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63490

Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження середньострокового бюджетного планування №8043 від 15.02.2018 р. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63489

²⁴ Звіт про хід виконання плану заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. 31.01.2018. – Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/zvit-pro-khid-vykonannia-planu-zakhodiv-z-realizatsii-stratehii-reformuvannia-sistemy-upravlinnia-derzhavnymy-finansamy-na-roky?category=mizhnarodne-spivrobitnictvo>

необхідність залучення значної кількості зацікавлених сторін, наприкінці 2017 р. її розробку перенесено на 2018 р.

Значний вплив на показники СБП можуть зокрема мати: пошук компенсаторів запровадження податку на виведений капітал; часткове зниження вартості розмитнення авто для власників транспортних засобів з іноземною реєстрацією при порушенні термінів перебування автомобілів (авто на польських та литовських «євро-номерах») із подальшим збільшенням штрафів; звуження можливостей зловживань спрощеною системою оподаткування; поступальність виконання плану дій BEPS з протидії розмиванню податкової бази; детінізація економіки в результаті розширення сфери використання РРО із здешевленням та спрощенням вартості їх обслуговування; боротьба із контрабандою та заниженням митної вартості; проведення всезагального т.зв. «нульового» декларування із подальшим застосуванням непрямих методів контролю доходів громадян; ймовірне запровадження галузевих та регіональних пільг після розгортання миротворчої місії для реінтеграції окупованих територій Донбасу, а також створення Національного бюро фінансової безпеки / Служби фінансових розслідувань.

3. Динамізм макросередовища із високою залежністю від кон'юнктури зовнішніх сировинних ринків основних товарних позицій вітчизняного експорту (чорні метали, зернові культури, соняшникова олія).

4. Складність реалізації і, відповідно, прогнозування структурних змін в процесі реформування національної економіки. Тіньова економіка з ухиленням від оподаткуванням та корупція у сфері публічних коштів підривають фінансову безпеку держави. Поряд із порушенням бізнес-клімату вони нівелюють позитивний вплив бюджетного стимулювання на економіку. Відтак в основу впровадження фундаментальних реформ найчастіше лягає зміна механізмів бюджетного фінансування. Фінансовий ефект таких комплексних політичних рішень складно прогнозувати. Крім того, по ходу реалізації найчастіше вони трансформуються, залежно від їх успішності.

Наприклад, програми бюджетної підтримки сільгоспвиробників після збільшення їх фінансування у 2017р. в наступному 2018 р. вже зазнали його перерозподілу.

5. Слабкий рівень підготовки аналітичних відділів органів державної та місцевої влади для застосування економетричного інструментарію бюджетного прогнозування зсередини, мала кількість незалежних експертів, які спроможні фахово оцінювати бюджетно-податкову політику ззовні. Застосування економіко-математичних моделей потребує залучення значних обсягів інформаційних ресурсів і здійснення постійного щомісячного моніторингу великих за обсягом даних, а для виконання таких завдань, за інформацією Міністерства фінансів України²⁵, у нього недостатньо для цього трудових ресурсів.

Довідково. З метою середньострокового прогнозування макроекономічних та бюджетних показників слід використовувати відомі економетричні методи, які добре зарекомендували себе при короткостроковому прогнозуванні. До них відносяться передусім авторегресійні моделі ковзького середнього (ARIMA), вектор-авторегресійні моделі коригування помилок (VECM) та системи симультативних рівнянь. Їх використання може бути здійснене у програмних комплексах Gretl (безкоштовний) або Eviews (платний, але більш професійний). Проте для справедливості слід зазначити, що точність саме середньострокового прогнозування доходів бюджету може виявитися недостатньою. Фактично найчастіше за інших рівних умов для нього використовуються значення тренду, зважене на інфляцію, яка в свою чергу визначається майбутнім прогнозом коливання цін на ресурси.

6. Незавершеність процесу бюджетної децентралізації, що порушує цілісність бюджетної системи.

7. Затягування гібридної війни, яка щодня виснажує людські та фінансові ресурси країни.

²⁵ Звіт про результати аналізу обґрунтованості планування (прогнозування) надходжень акцизного податку до державного бюджету, Затверджено рішенням Рахункової палати від 13.09.2017 р. № 18-6 [Електронний ресурс] / Рахункова палата України. – Режим доступу: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16753450/Zvit_18-6_2017.pdf?subportal=main

8. *Недостатній рівень внутрівідомчої та міжвідомчої взаємодії у секторі державного управління*, що передусім стосується обміну інформацією з реєстрів, баз даних та автоматизованих систем для ухвалення управлінських рішень. Зокрема, від браку ефективної взаємодії органів фінансового контролю між собою²⁶, гальмування передачі органами управління об'єктів державної власності у приватизацію – до недорозвиненості електронного урядування та електронного документообігу на місцевому рівні через банальний брак облікових систем та високошвидкісного Інтернету.

9. *Слабка відповідальність розпорядників бюджетних коштів за досягнення навіть однорічних цілей*. Держаудитслужба серед наявних проблем в практиці діяльності органів державного фінансового контролю відзначає обмеженість методології запроваджених видів та форм аудиту, обмеженість заходів впливу на порушників бюджетної дисципліни та ін.

Актуальною проблемою залишається зволікання із розподілом коштів державного бюджету за напрямками (об'єктами, заходами), несвоєчасне затвердження бюджетних програм та порядків використання коштів за ними. Згідно ст. 20 Бюджетного кодексу України, головний розпорядник бюджетних коштів розробляє та протягом 45 днів з дня набрання чинності законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет) затверджує спільно з Міністерством фінансів України (місцевим фінансовим органом) паспорт бюджетної програми. Однак законодавчі терміни щодо розробки і подання до Мінфіну паспортів бюджетних програм щороку порушуються.

Довідково: Законом України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» від 25.12.2015 № 928-VIII визначено 509 бюджетних програм, реалізація 456 з яких потребує затвердження паспортів. Водночас станом на 01.03.2015 р. Міністерство

²⁶ Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування системи державного фінансового контролю до 2020 року» [Електронний ресурс] / Державна аудиторська служба України. – 25.10.2017. – Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/134581;jsessionid=7CB21A2BDA8AAF96C6D18D5DAA158678.apr2>

фінансів отримало лише 395 паспортів, з них 288 пройшли процедуру затвердження²⁷.

Згідно Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» від 21.12.2016 № 1801-VIII **468** паспортів бюджетних програм потребували затвердження. Вчасно (до 31.01.2017) до Мінфіну було подано лише **103 або 22 %**. Станом на 15.02.2017 р. було подано із затримкою 256 паспортів, затверджено наказами **182 або 39 %**, а 57 були повернені на доопрацювання. Водночас, не надійшли до Мінфіну 109 паспортів бюджетних програм або 23%²⁸. Причому станом на 29.12.2017 р. за 16-ма бюджетними програмами Державного бюджету затвержені паспорти бюджетних програм до Державної казначейської служби України так і не надійшли²⁹.

Згідно Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» від 07.12.2017 № 2246-VIII **481** паспортів бюджетних програм потребують затвердження у поточному році. Вчасно (до 30.01.2018) до Мінфіну було подано вже **222 або 46 %** бюджетних паспортів. Станом на 14.02.2018 р. було затверджено наказами **240 або 50 %** паспорти бюджетних програм. Водночас, не були поданими в установлені терміни 86 паспортів бюджетних програм або 18 % їх загальної кількості³⁰. Станом на 27.04.2018 р. затверджено наказами 420 паспортів бюджетних програм (87 %).

Офісом з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України у травні 2017 р. було здійснено³¹ оцінку досягнення 4734 результативних показників 174 бюджетних програм 18 Міністерств та Кабінету Міністрів України за 2016 рік. За результатами визначено, що тільки 32 % (1512) усіх показників були виконані в повні мірі. Середне

²⁷ Стан розгляду та затвердження паспортів бюджетних програм [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу: <https://minfin.gov.ua/news/view/roziasnennia-minfinu-shchodo-protsedury-zatverdzhennia-pasportiv-biudzhetnykh-prohram?category=bjudzhet>

²⁸ Стан розгляду та затвердження паспортів бюджетних програм на 2017 рік станом на 15.02.2017 / Міністерство фінансів України. – 15.02.2017. – Режим доступу: <https://minfin.gov.ua/news/view/tan-rozhliaduta-zatverdzhennia-pasportiv-biudzhetnykh-prohram-na-rik-stanom-na-?category=bjudzhet>

²⁹ Перелік бюджетних програм державного бюджету, за якими станом на 29 грудня 2017 року до Державної казначейської служби України надійшли затвержені паспорти бюджетних програм [Електронний ресурс] / Державна казначейська служба України. – 29.12.2017. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/file/link/388580/file/29.12.17.zip>

³⁰ Мінфін: Станом на 14.02.2018 надійшло на затвердження до Міністерства фінансів 82% паспортів бюджетних програм / Міністерство фінансів України. – 14.02.2017. – Режим доступу: <https://minfin.gov.ua/news/view/minfin-stanom-na-nadiishlo-na-zatverdzhennia-do-ministerstva-finansiv--pasportiv-biudzhetnykh-prohram?category=bjudzhet>

³¹ Мазярчук В. Результати оцінки виконання результативних показників бюджетних програм (KPI). Міністерств у 2016 році [Електронний ресурс] / Офісу з фінансового та економічного аналізу у ВРУ. – 30.05.2017. – Режим доступу: <https://feao.org.ua/news/efficiency-ministries/>

відхилення фактичного значення результативного показника від планового становить 49 %.

10. *Велика кількість законодавчих ініціатив та змін, або навпаки, тимчасова відсутність відповідних підзаконних актів для мобілізації/використання бюджетних коштів.* Значна частина законопроектів містять вкрай слабе фінансово-економічне обґрунтування або ж взагалі тяжіють до популізму. І, навпаки, окремі законопроекти, визначені *Дорожньою картою європейської інтеграції*³², перебувають на розгляді у Парламенті ще з 2015 р. (табл. 1, рис. 2).

Таблиця 1

Кількість законопроектів, зареєстрованих у Верховній Раді України
в 2007-2018 рр., од.

	VI скликання 23.11.2007 – 12.12.2012	VII скликання 12.12.2012 – 27.11.2014	VIII скликання з 27.11.2014*
Зареєстровано законопроектів, в т.ч. за профільними комітетами:	14 036	7 412	11 434
<i>Комітет ВР з питань бюджету</i>	6 580	4 392	7 179
<i>Комітет ВР з питань податкової та митної політики</i>	801	739	1 640
Законів підписано	1 442	389	801
Довідково: % від зареєстрованих)	10,27	5,25	7,01

Примітка: дані про VIII скликання наведені за станом на 01.05.2018 р.

Джерело: побудовано за даними форми розширеного пошуку законопроектів Офіційного порталу Верховної Ради України
http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc2_detailed

³² Дорожня карта законодавчого забезпечення виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. – 28.02.2018. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/karta-prioritetnikh-zakonoproektiv-u-sferi-evropeyskoi-integratsii.pdf>

Джерело: побудовано за даними Офіційного порталу Верховної Ради України <http://zakon.rada.gov.ua>

Рис. 2. Динаміка кількості законодавчих змін до Законів України «Про Державний бюджет України» на відповідний рік, Бюджетного та Податкового кодексів України, в 2000-2017 рр., од.

Визначальною передумовою якісного та реалістичного СБП є інституційно сильне Міністерство фінансів. Роль Міністерства фінансів у модернізації СБП є визначальною при узгодженні механізму координації фіскальної та монетарної політики, формуванні середньострокових показників доходів на основі макропрогнозу (за участі НБУ та Мінекономіки) та видатків на основі стратегічних планів діяльності розпорядників бюджетних коштів. Однак створена Указом Президента України *Рада з фінансової стабільності* від 24.03.2015 р. № 170/2015 в основному зосереджує обговорення на проблематиці грошово-кредитної та банківської системи³³. Сфера її роботи має бути розширена як платформа обговорень проблем розробки та перспектив реалізації середньострокової бюджетної політики.

З метою реалізації потенціалу середньострокового бюджетного планування органам державної влади України доцільно рекомендувати:

³³ Новини та прес-релізи Ради з фінансової стабільності [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=32178052

Міністерству фінансів України:

- проведення громадських обговорень розробленого проекту Стратегії розвитку податкової системи на середньострокову перспективу з урахуванням пропозицій Державної фіскальної служби та Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики до його подання до Кабінету Міністрів України;
- імплементація найкращого європейського досвіду формування СБП в частині поступового охоплення до 90% сектору загального державного управління із поглибленням деталізації доходів та видатків, поліпшенням точності формулювання цілей державної політики у Бюджетній декларації, а також створенням незалежної фіскальної інституції на громадських засадах для оцінювання документів державного середньострокового макроекономічного та бюджетного планування;
- створення передумов для приведення показників державного боргу до економічно безпечного рівня шляхом ухвалення більш жорстких фіскальних правил³⁴. Доцільно підтримати експертну пропозицію із запровадження на рівні державного бюджету триєдиного фіскального правила: 1) формування дефіциту в обсягах не більших від його капітальних видатків³⁵; 2) спрямування разових понадпланових надходжень на погашення державного боргу (спецконфіскація, продаж ліцензій і т.п.); 3) збільшення планового показника дефіциту тільки у випадку погіршення макроекономічного прогнозу;
- посилення контролю за виконанням головними розпорядниками бюджетних коштів результативних показників їх діяльності.

³⁴ Згідно діючого бюджетного правила: *Загальний обсяг державного та гарантованого державою боргу на кінець бюджетного періоду не може перевищувати 60% річного номінального обсягу ВВП України* (п. 2 стаття 18). Законопроектom №8044 від 15.02.2018 р. пропонується додати два нових: *Дефіцит державного бюджету, що встановлюється Бюджетною декларацією, не може перевищувати 3% обсягу прогнозного номінального ВВП* (стаття 14) та *Граничний обсяг надання державних гарантій не може перевищувати 3% доходів загального фонду державного бюджету* (стаття 18).

³⁵ В 2017 р. дефіцит державного бюджету фактично склав 47,9 млрд грн, що знаходиться в межах річного затвердженого (77,6 млрд грн) та планового (82,2 млрд грн) показника зі змінами. Капітальні видатки фактично склали 40,9 млрд грн при плановому показнику 52,9 млрд грн, або на 22,8% менше.

Міністерству фінансів України спільно з Міністерством економічного розвитку і торгівлі України:

- закріплення у проекті Закону України «Про державне стратегічне планування» норми з обов'язкового перегляду та (за необхідності) уточнення макропоказників раз на квартал для забезпечення своєчасності перегляду річного бюджету та формування СБП;

- поглиблення економетричної складової у середньостроковому прогнозуванні макроекономічних та плануванні бюджетних показників шляхом:

включення до програм підвищення кваліфікації співробітників аналітичних відділів міністерств курсів економіко-математичного моделювання, програмування для збору та обробки великих даних; залучення для цього експертних консультацій за кошти міжнародної технічної допомоги для розвитку методичних підходів СБП;

- забезпечення нерозривного зв'язку між державним стратегічним та середньостроковим бюджетним плануванням шляхом прискорення доопрацювання проекту Закону України «Про державне стратегічне планування» для внесення до Верховної Ради, забезпечення його змістовної, логічної та хронологічної єдності із законопроектами № 8043 та 8044 від 15.02.2018 р. для синхронного розгляду та затвердження;

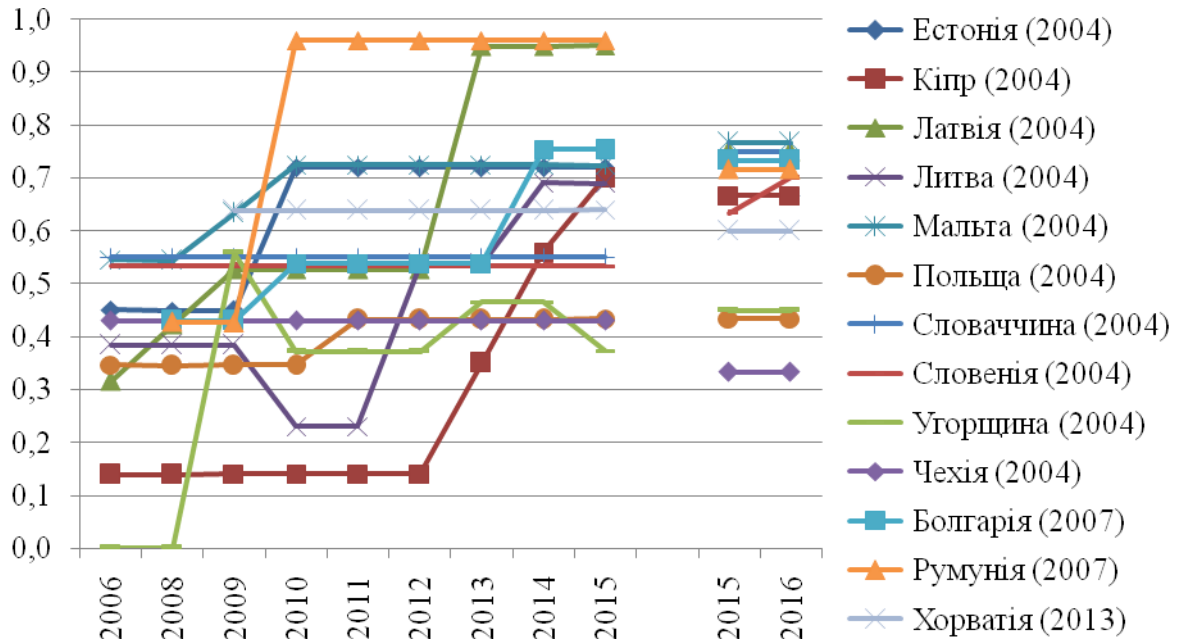
- розвиток методичних підходів до оцінювання бюджетної політики у середньостроковому вимірі шляхом забезпечення співставності бюджетних програм із програмами соціально-економічного розвитку;

- ініціювання регулярного розгляду на базі Ради з фінансової стабільності питань посилення координації фіскальної та монетарної політики, середньострокового макроекономічного та бюджетного планування, для чого включити до діючого складу Ради також Міністра економічного розвитку і торгівлі України та профільного заступника, Голів Рахункової плати України, Державної аудиторської служби України,

Державної фіскальної служби України, Державної казначейської служби України, а також Державної служби статистики України.

Касперович Ю.В.

Відділ фінансової безпеки
Національний інститут стратегічних досліджень,
травень 2018 р.

Джерело: тут і далі побудовано за даними Medium-term budgetary frameworks database [Електронний ресурс] / European Commission. – March, 2017. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/info/publications/medium-term-budgetary-frameworks-database_en

Рис. А1. Динаміка індексу якості середньострокових бюджетних рамок (MTBF Index) в країнах-членах Європейського союзу останніх трьох (2004, 2007, 2013 рр.) хвиль приєднання в 2006-2016 рр.

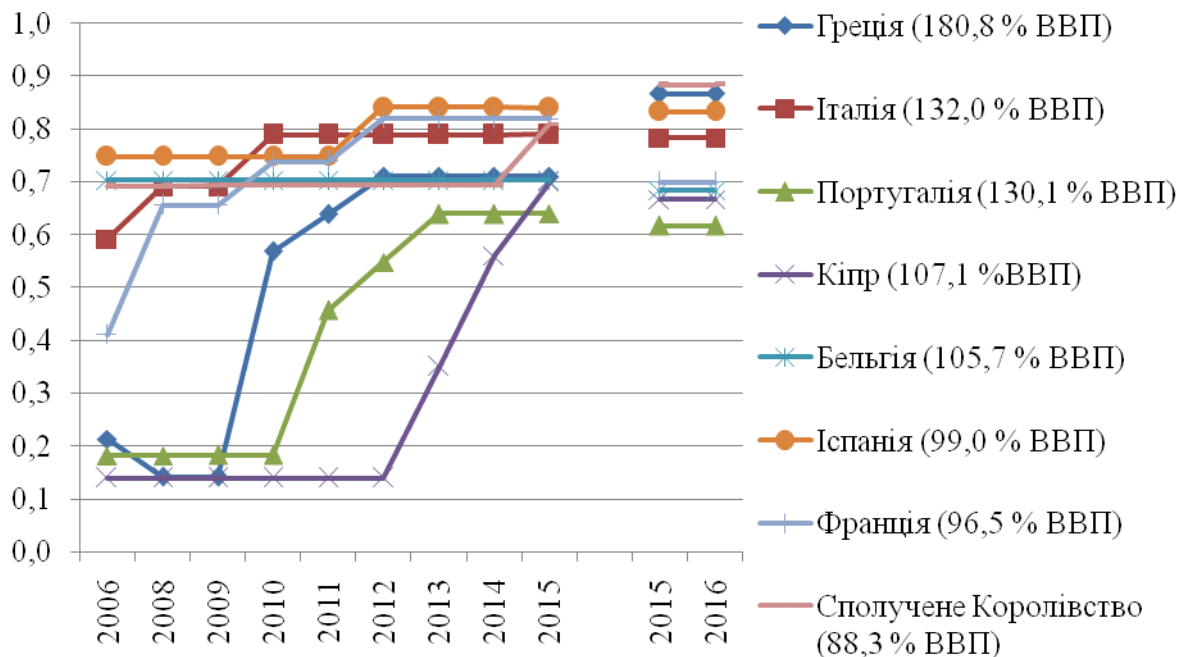
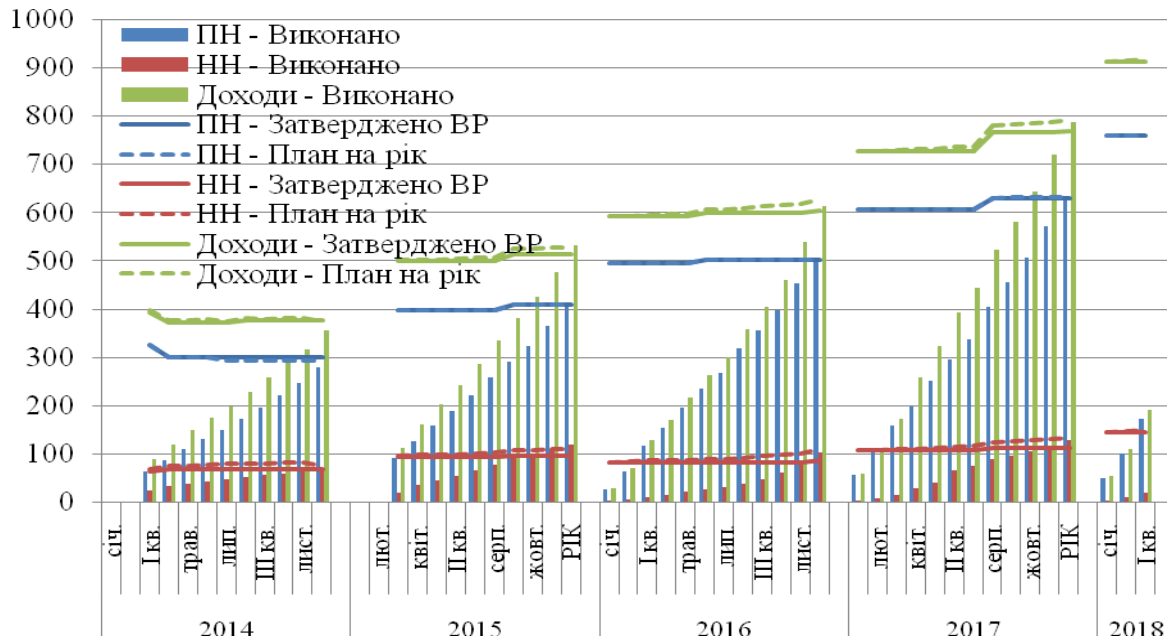

Рис. А2. Динаміка індексу якості середньострокових бюджетних рамок (MTBF Index) в країнах-членах Європейського союзу із рівнем боргу сектору державного управління понад 85% ВВП в 2006-2016 рр.

Джерело: тут і далі побудовано за даними звітності про виконання Державного бюджету України Державної казначейської служби України.

Рис. Б1. Динаміка планування та виконання доходів (з урахуванням трансфертів), податкових (ПН) та неподаткових надходжень (НН) до Державного бюджету України в 2014-2018 рр., млрд грн

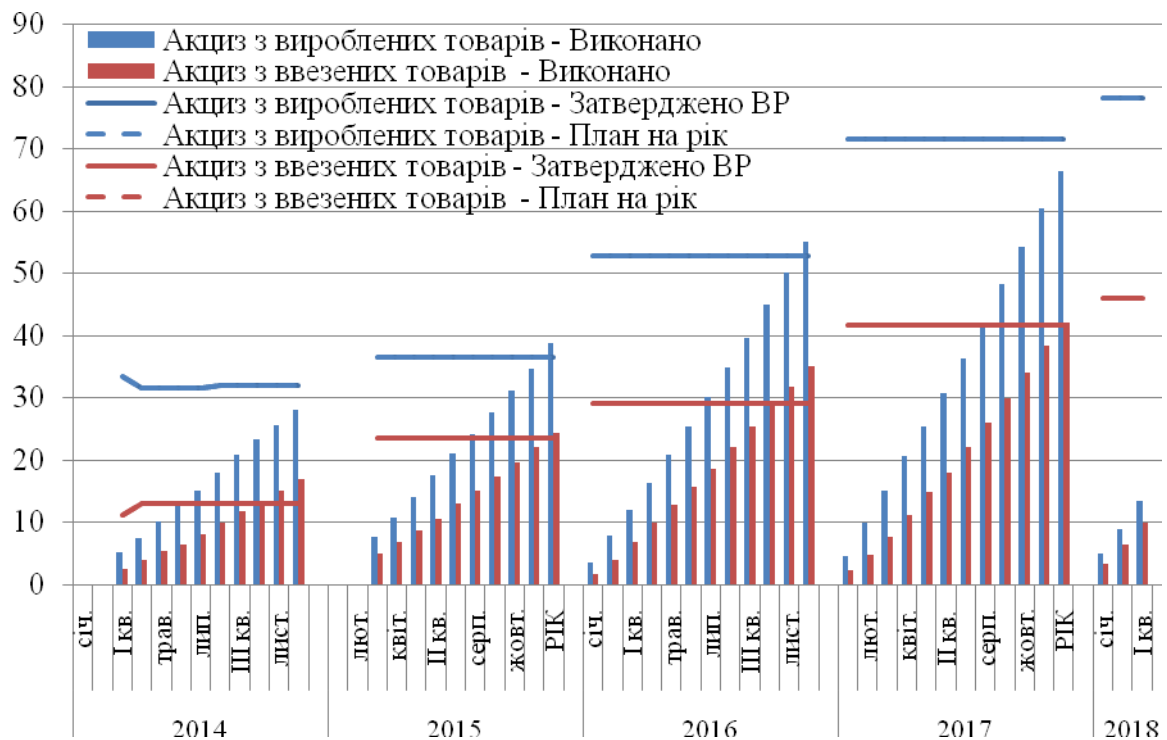

Рис. Б2. Динаміка планування та виконання акцизного податку з вироблених та ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) до Державного бюджету України в 2014-2018 рр., млрд грн

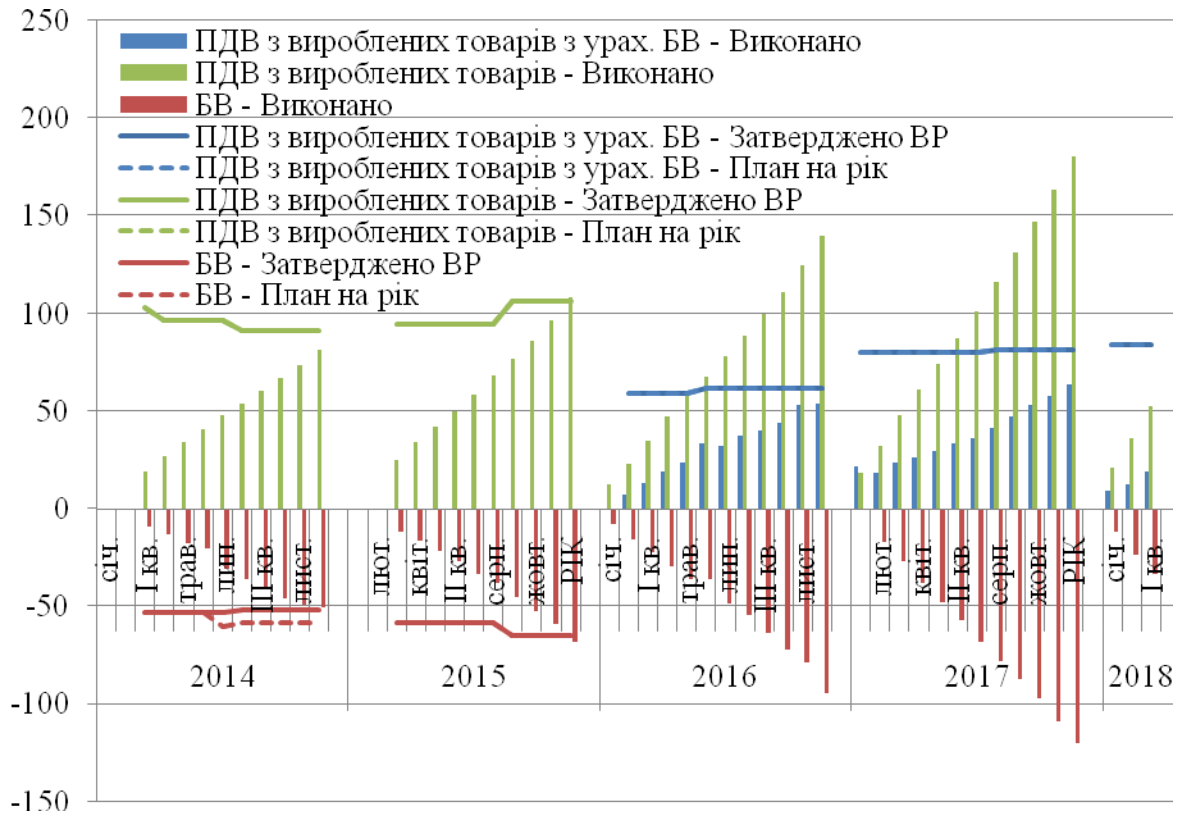

Рис. БЗ. Динаміка планування та виконання податку на додану вартість та його бюджетного відшкодування (БВ) до Державного бюджету України в 2014-2018 рр., млрд грн

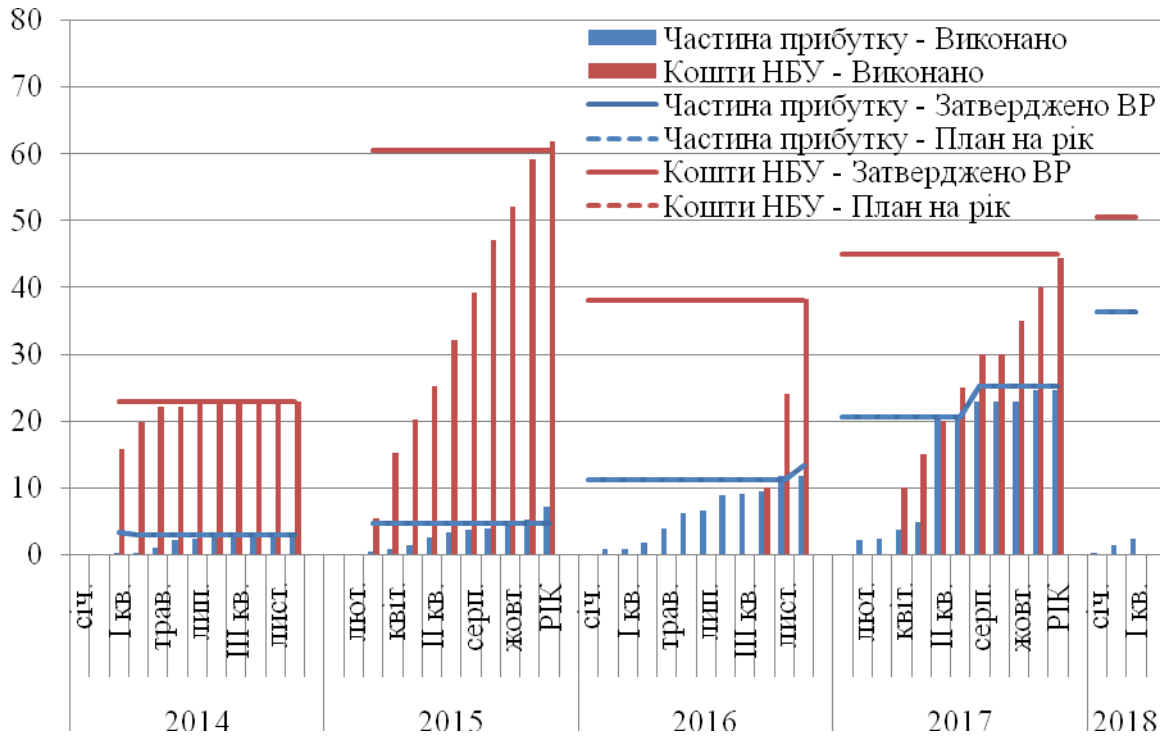

Рис. Б4. Динаміка планування та виконання надходжень частини чистого прибутку державних підприємств та коштів, що перераховуються НБУ, до Державного бюджету України в 2014-2018 рр., млрд грн

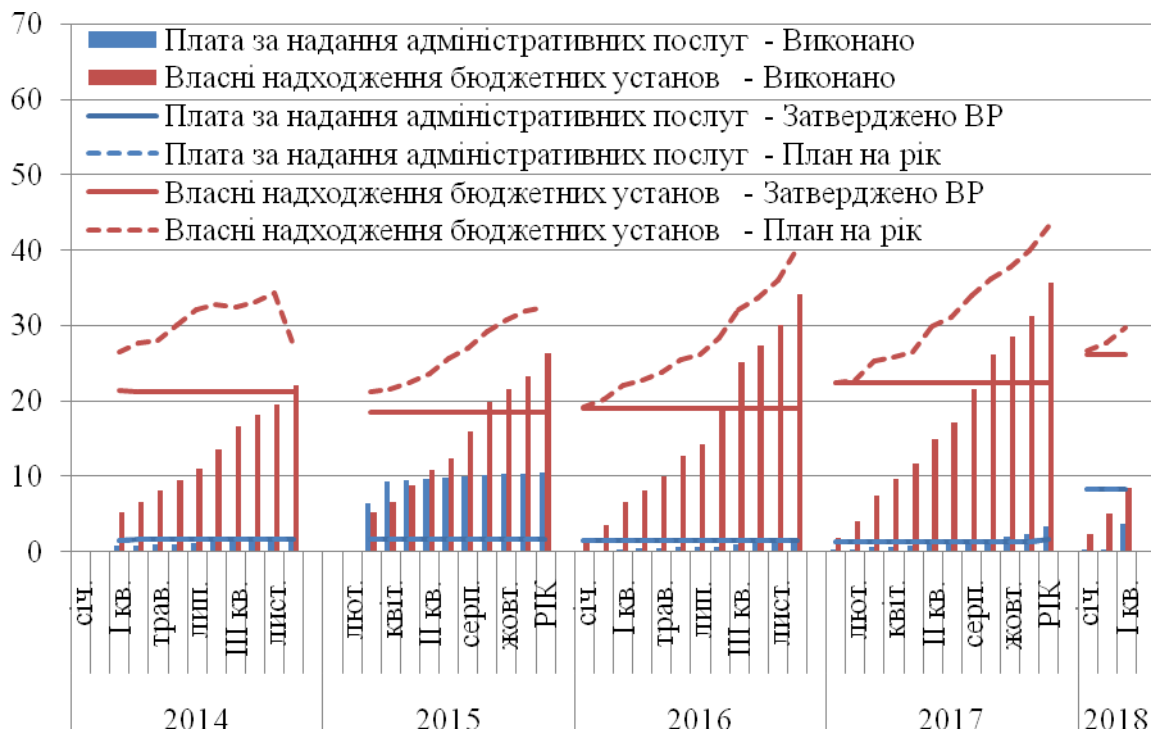

Рис. Б5. Динаміка планування та виконання надходжень плати за надання адміністративних послуг та власних надходжень бюджетних установ до Державного бюджету України в 2014-2018 рр., млрд грн

Динаміка прогнозів МВФ щодо реального ВВП в Україні в 2007-2017 рр., %

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019*	2020*	2021*	2022*	2023*
2007 Жовт.	6,7	5,4															
2008 Квіт.	7,3	5,6	4,2	3,5	4,6	5,4	6,5										
2008 Жовт.	7,6	6,4	2,5	4,3	5,2	6,3	6,5										
2009 Квіт.	7,9	2,1	-8,0	1,0	4,6	5,8	5,7	6,0									
2009 Жовт.	7,9	2,1	-14,0	2,7	4,0	5,0	5,4	5,8									
2010 Квіт.	7,9	2,1	-15,1	3,7	4,1	5,1	5,1	5,1	4,0								
2010 Жовт.	7,9	2,1	-15,1	3,7	4,5	4,8	4,5	4,3	4,0								
2011 Квіт.	7,9	1,9	-14,8	4,2	4,5	4,9	4,5	4,2	4,0	4,0							
2011 Жовт.	7,5	1,9	-14,5	4,2	4,7	4,8	4,5	4,2	4,0	4,0							
2012 Квіт.	7,9	2,3	-14,8	4,1	5,2	3,0	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5						
2012 Жовт.	7,9	2,3	-14,8	4,1	5,2	3,0	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5						
2013 Квіт.	7,6	2,3	-14,8	4,1	5,2	0,2	--	2,8	3,5	3,5	3,5	3,5					
2013 Жовт.	7,6	2,3	-14,8	4,1	5,2	0,2	0,4	1,5	1,5	1,6	1,8	2,0					
2014 Квіт.	7,6	2,3	-14,8	4,1	5,2	0,2	0,1										
2014 Жовт.	7,9	2,3	-14,8	4,1	5,2	0,3	0,0	-6,5	1,0	4,0	4,0	4,5	4,5				
2015 Квіт.	8,2	2,2	-15,1	0,3	5,5	0,2	0,0	-6,8	-5,5	2,0	3,5	4,0	4,0	4,0			
2015 Жовт.	8,2	2,2	-15,1	0,3	5,5	0,2	0,0	-6,8	-9,0	2,0	3,5	4,0	4,0	4,0			
2016 Квіт.	8,2	2,2	-15,1	0,3	5,5	0,2	0,0	-6,6	-9,9	1,5	2,5	3,0	3,5	4,0	4,0		
2016 Жовт.	8,2	2,2	-15,1	0,3	5,5	0,2	0,0	-6,6	-9,9	1,5	2,5	3,0	3,5	4,0	4,0		
2017 Квіт.	8,2	2,2	-15,1	0,3	5,5	0,2	0,0	-6,6	-9,8	2,3	2,0	3,2	3,5	4,0	4,0	4,0	
2017 Жовт.	8,2	2,2	-15,1	0,3	5,5	0,2	0,0	-6,6	-9,8	2,3	2,0	3,2	3,5	3,7	4,0	4,0	
2018 Квіт.	8,2	2,2	-15,1	0,3	5,5	0,2	0,0	-6,6	-9,8	2,4	2,5	3,2	3,3	3,5	3,7	4,0	4,0

Джерело: тут і далі побудовано за даними World Economic Outlook Database / International Monetary Fund. – April, 2018. – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2018/01/weodata/index.aspx>

Примітка: проноз ряду економічних показників здійснюється МВФ щорічно двічі на рік (у квітні та жовні) на поточний та п'ять наступних років (позначено сірим кольором).

Таблиця В2

Динаміка прогнозів МВФ щодо споживчих цін в Україні в 2007-2017 рр., % на кінець року

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019*	2020*	2021*	2022*	2023*
2007 Жовт.	11,0	10,6															
2008 Квіт.	16,6	17,1	13,4	9,3	8,8	7,7	7,5										
2008 Жовт.	16,6	21,6	14,7	9,4	7,0	6,1	5,3										
2009 Квіт.	16,6	22,3	15,0	8,0	6,0	5,1	5,1	5,0									
2009 Жовт.	16,6	22,3	14,0	9,0	6,2	5,0	5,0	5,0									
2010 Квіт.	16,6	22,3	12,3	9,4	9,0	6,2	5,0	5,0	5,0								
2010 Жовт.	16,6	22,3	12,3	12,0	9,8	8,3	5,9	5,0	5,0								
2011 Квіт.	16,6	22,3	12,3	9,1	10,2	7,7	5,9	5,0	5,0	5,0							
2011 Жовт.	16,6	22,3	12,3	9,1	10,7	8,5	5,9	5,0	5,0	5,0							
2012 Квіт.	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	7,9	5,9	5,0	5,0	5,0	5,0						
2012 Жовт.	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	6,0	5,9	5,0	5,0	5,0	5,0						
2013 Квіт.	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2	2,8	4,7	5,0	5,0	5,0	5,0					
2013 Жовт.	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2	0,8	2,3	3,8	4,0	4,0	4,0					
2014 Квіт.	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2	0,5										
2014 Жовт.	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2	0,5	19,0	9,0	6,9	5,9	4,6	4,1				
2015 Квіт.	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2	0,5	24,9	26,7	8,7	7,2	5,0	5,0	5,0			
2015 Жовт.	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2	0,5	24,9	45,8	12,0	8,0	5,0	5,0	5,0			
2016 Квіт.	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2	0,5	24,9	43,3	13,0	8,5	6,5	6,0	5,0	5,0		
2016 Жовт.	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2	0,5	24,9	43,3	13,0	8,5	6,5	6,0	5,0	5,0		
2017 Квіт.	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2	0,5	24,9	43,3	12,4	10,0	7,0	6,0	5,0	5,0	5,0	
2017 Жовт.	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2	0,5	24,9	43,3	12,4	10,0	7,0	6,5	6,0	5,5	5,0	
2018 Квіт.	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2	0,5	24,9	43,3	12,4	13,7	9,0	6,5	6,0	5,5	5,0	5,0

Таблиця В3

Динаміка прогнозів МВФ щодо ВВП на душу населення в Україні в 2007-2017 рр., дол. США

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019*	2020*	2021*	2022*	2023*
2007 Жовт.	2 830	3 297															
2008 Квіт.	3 046	3 995	4 883	5 593	6 005	6 419	7 043										
2008 Жовт.	3 066	4 319	4 801	5 191	5 520	6 007	6 748										
2009 Квіт.	3 100	3 920	2 521	2 771	3 098	3 540	4 027	4 519									
2009 Жовт.	3 100	3 910	2 538	2 645	2 895	3 270	3 630	4 007									
2010 Квіт.	3 100	3 926	2 542	2 795	2 994	3 328	3 721	4 103	4 432								
2010 Жовт.	3 090	3 921	2 569	3 003	3 484	3 782	3 904	4 026	4 338								
2011 Квіт.	3 090	3 921	2 569	3 000	3 483	3 806	3 918	4 022	4 340	4 834							
2011 Жовт.	3 071	3 899	2 550	3 013	3 575	4 079	4 485	4 875	5 293	5 750							
2012 Квіт.	3 071	3 899	2 550	3 013	3 621	4 043	4 404	4 805	5 226	5 689	6 090						
2012 Жовт.	3 071	3 899	2 550	2 980	3 624	3 971	4 327	4 635	4 978	5 377	5 787						
2013 Квіт.	3 071	3 899	2 550	2 980	3 584	3 877	4 015	4 343	4 725	5 155	5 608	6 135					
2013 Жовт.	3 071	3 899	2 550	2 980	3 584	3 877	3 862	4 011	4 273	4 579	4 925	5 301					
2014 Квіт.	3 071	3 899	2 550	2 980	3 584	3 877	3 919										
2014 Жовт.	3 071	3 899	2 550	2 980	3 584	3 884	3 930	2 979	3 011	3 292	3 636	4 003	4 378				
2015 Квіт.	3 220	4 095	2 655	2 983	3 593	3 873	4 185	3 055	2 002	2 175	2 396	2 638	2 900	3 190			
2015 Жовт.	3 220	4 095	2 655	2 983	3 590	3 883	4 435	3 051	2 109	2 199	2 451	2 718	2 973	3 259			
2016 Квіт.	3 220	4 095	2 655	2 983	3 590	3 873	4 185	3 095	2 125	1 966	2 206	2 433	2 661	2 915	3 194		
2016 Жовт.	3 220	4 095	2 655	2 983	3 590	3 873	3 969	3 095	2 125	2 052	2 247	2 478	2 712	2 972	3 257		
2017 Квіт.	3 220	4 095	2 655	2 983	3 590	3 873	3 969	3 095	2 135	2 194	2 262	2 417	2 656	2 909	3 194	3 529	
2017 Жовт.	3 220	4 095	2 655	2 983	3 590	3 873	3 969	3 095	2 135	2 199	2 459	2 597	2 818	3 050	3 319	3 595	
2018 Квіт.	3 220	4 095	2 655	2 983	3 590	3 873	3 969	3 095	2 135	2 199	2 583	2 821	3 007	3 271	3 566	3 887	4 216

Таблиця В4

Динаміка прогнозів МВФ щодо сальдо поточного рахунку платіжного балансу в Україні в 2007-2017 рр., дол. США

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019*	2020*	2021*	2022*	2023*
2007 Жовт.	-3,5	-6,2															
2008 Квіт.	-4,2	-7,6	-9,7	-10,5	-10,6	-9,8	-9,2										
2008 Жовт.	-3,7	-7,2	-9,2	-10,1	-8,9	-6,8	-5,7										
2009 Квіт.	-3,7	-7,2	0,6	1,4	-0,8	-0,8	-1,8	-2,3									
2009 Жовт.	-3,7	-7,2	0,4	0,2	-1,4	-1,2	-2,1	-2,8									
2010 Квіт.	-3,7	-7,1	-1,7	-2,3	-2,3	-1,9	-2,7	-3,0	-3,3								
2010 Жовт.	-3,7	-7,1	-1,5	-0,4	-1,3	-2,1	-2,7	-3,1	-3,2								
2011 Квіт.	-3,7	-7,1	-1,5	-1,9	-3,6	-3,8	-3,7	-3,7	-3,3	-2,9							
2011 Жовт.	-3,7	-7,1	-1,5	-2,1	-3,9	-5,3	-4,9	-4,4	-4,2	-4,0							
2012 Квіт.	-3,7	-7,1	-1,5	-2,2	-5,6	-5,9	-5,2	-4,9	-4,9	-5,1	-5,3						
2012 Жовт.	-3,7	-7,1	-1,5	-2,2	-5,5	-5,6	-6,6	-6,9	-6,7	-6,1	-5,5						
2013 Квіт.	-3,7	-7,1	-1,5	-2,2	-6,3	-8,2	-7,9	-7,8	-7,6	-7,6	-7,6	-7,5					
2013 Жовт.	-3,7	-7,1	-1,5	-2,2	-6,3	-8,4	-7,3	-7,4	-7,2	-7,1	-7,3	-7,4					
2014 Квіт.	-3,7	-7,1	-1,5	-2,2	-6,3	-8,1	-9,2										
2014 Жовт.	-3,7	-7,1	-1,5	-2,2	-6,3	-8,1	-9,2	-2,5	-2,5	-2,6	-2,7	-2,9	-3,2				
2015 Квіт.	-3,5	-6,8	-1,4	-2,2	-6,3	-8,1	-9,2	-4,0	-1,4	-1,3	-1,1	-1,2	-1,6	-2,3			
2015 Жовт.	-3,5	-6,8	-1,4	-2,2	-6,3	-8,1	-9,2	-4,7	-1,7	-1,7	-1,4	-1,4	-1,9	-2,5			
2016 Квіт.	-3,5	-6,8	-1,4	-2,2	-6,3	-8,1	-9,2	-4,0	-0,3	-2,6	-2,3	-2,1	-2,4	-2,5	-2,5		
2016 Жовт.	-3,5	-6,8	-1,4	-2,2	-6,3	-8,1	-9,2	-3,9	-0,3	-1,5	-2,1	-2,0	-2,0	-2,1	-2,2		
2017 Квіт.	-3,5	-6,8	-1,4	-2,2	-6,3	-8,1	-9,2	-3,9	-0,3	-3,6	-3,6	-2,9	-2,3	-2,3	-2,8	-3,2	
2017 Жовт.	-3,5	-6,8	-1,4	-2,2	-6,3	-8,1	-9,2	-3,9	-0,3	-4,1	-3,3	-3,0	-2,3	-2,3	-2,9	-3,0	
2018 Квіт.	-3,5	-6,8	-1,4	-2,2	-6,3	-8,1	-9,2	-3,9	-0,3	-4,1	-3,7	-3,7	-3,5	-3,5	-3,7	-4,0	-4,0

Таблиця В5

Динаміка прогнозів МВФ щодо доходів сектору загального державного управління в Україні в 2010-2017 рр., млрд грн

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019*	2020*	2021*	2022*	2023*
2010 Жовт.	302	420	386	463	524	598	670	739	810								
2011 Квіт.	302	420	386	468	527	594	652	714	773	833							
2011 Жовт.	302	420	386	468	547	622	690	753	818	889							
2012 Квіт.	302	420	386	468	558	601	662	724	789	860	938						
2012 Жовт.	302	420	386	468	558	630	690	750	813	884	959						
2013 Квіт.	302	420	386	468	558	629	643	677	740	816	891	971					
2013 Жовт.	302	420	386	468	558	627	646	661	700	753	805	861					
2014 Квіт.	302	420	386	468	558	627	635										
2014 Жовт.	302	420	386	468	558	627	635	650	748	845	940	1 038	1 142				
2015 Квіт.	302	420	386	468	558	627	635	640	793	840	959	1 071	1 180	1 286			
2015 Жовт.	302	420	386	468	558	627	635	640	808	898	1 029	1 155	1 274	1 400			
2016 Квіт.	302	420	386	468	558	627	635	640	833	863	978	1 107	1 222	1 346	1 481		
2016 Жовт.	302	420	386	468	558	627	635	640	833	870	986	1 114	1 231	1 353	1 498		
2017 Квіт.	302	420	386	468	558	627	635	640	833	914	1 066	1 194	1 326	1 459	1 595	1 738	
2017 Жовт.	302	420	386	468	558	627	635	640	833	914	1 153	1 320	1 496	1 645	1 812	1 981	
2018 Квіт.	302	420	386	468	558	627	635	640	833	914	1 167	1 364	1 538	1 705	1 888	2 087	2 294

Таблиця В6

Динаміка прогнозів МВФ щодо видатків сектору загального державного управління в Україні в 2010-2017 рр., млрд грн

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019*	2020*	2021*	2022*	2023*
2010 Жовт.	316	450	443	523	568	633	707	781	855								
2011 Квіт.	316	450	443	531	562	631	693	749	812	875							
2011 Жовт.	316	450	443	531	584	653	725	791	860	934							
2012 Квіт.	316	450	443	531	594	643	695	760	829	904	986						
2012 Жовт.	316	450	443	531	594	676	740	802	867	945	1 020						
2013 Квіт.	316	450	443	531	594	694	710	765	816	886	969	1 057					
2013 Жовт.	316	450	443	531	594	690	707	737	769	823	880	939					
2014 Квіт.	316	450	443	531	594	690	700										
2014 Жовт.	316	450	443	531	594	688	705	738	818	898	986	1 076	1 174				
2015 Квіт.	316	450	443	531	594	688	705	711	871	916	1 032	1 140	1 250	1 357			
2015 Жовт.	316	450	443	531	594	688	705	711	891	983	1 108	1 229	1 349	1 476			
2016 Квіт.	316	450	443	531	594	688	705	711	856	947	1 057	1 182	1 297	1 423	1 562		
2016 Жовт.	316	450	444	531	594	688	705	711	856	954	1 101	1 222	1 330	1 446	1 579		
2017 Квіт.	316	450	444	531	594	688	705	711	856	967	1 147	1 271	1 405	1 538	1 678	1 830	
2017 Жовт.	316	450	444	531	594	688	705	711	856	967	1 234	1 399	1 578	1 728	1 900	2 073	
2018 Квіт.	316	450	444	531	594	688	705	711	856	967	1 237	1 447	1 638	1 804	1 994	2 204	2 417

Таблиця В7

Динаміка прогнозів МВФ щодо валового боргу сектору загального державного управління в Україні в 2010-2017 рр., млрд грн

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019*	2020*	2021*	2022*	2023*
2010 Жовт.	89	189	317	428	509	600	646	678	656								
2011 Квіт.	89	195	323	438	533	627	669	698	678	654							
2011 Жовт.	89	195	323	438	510	593	666	741	798	803							
2012 Квіт.	89	195	323	438	480	529	548	580	637	714	798						
2012 Жовт.	89	195	323	438	474	507	572	629	698	767	839						
2013 Квіт.	89	195	323	438	479	527	624	710	788	869	952	1 052					
2013 Жовт.	89	195	323	438	479	527	611	715	813	923	1 030	1 115					
2014 Квіт.	89	195	323	438	479	527	596										
2014 Жовт.	89	195	323	438	479	527	596	1 031	1 289	1 407	1 470	1 453	1 396				
2015 Квіт.	89	195	323	438	479	527	596	1 116	1 742	1 933	2 094	2 188	2 239	2 268			
2015 Жовт.	89	195	323	438	479	527	596	1 116	1 869	2 082	2 258	2 379	2 448	2 484			
2016 Квіт.	89	195	323	438	479	527	596	1 116	1 587	2 116	2 396	2 502	2 552	2 564	2 549		
2016 Жовт.	89	195	323	438	479	527	596	1 116	1 585	2 115	2 391	2 499	2 551	2 578	2 606		
2017 Квіт.	89	195	323	438	479	527	594	1 116	1 578	1 936	2 456	2 624	2 673	2 701	2 732	2 761	
2017 Жовт.	89	195	323	438	479	527	594	1 116	1 578	1 936	2 442	2 660	2 762	2 823	2 879	2 931	
2018 Квіт.	89	195	323	438	479	527	594	1 116	1 578	1 936	2 199	2 610	2 855	2 962	3 069	3 203	3 325

Таблиця В8

Динаміка прогнозів МВФ щодо валового боргу сектору загального державного управління в Україні в 2010-2017 рр., % ВВП

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
2010 Жовт.	12,3	20,0	34,6	39,5	40,6	41,9	40,3	38,3	33,8								
2011 Квіт.	12,3	20,5	35,3	40,5	42,6	43,5	41,5	39,5	35,0	30,7							
2011 Жовт.	12,3	20,5	35,4	40,1	39,3	39,4	39,0	39,3	38,4	35,1							
2012 Квіт.	12,3	20,5	35,4	40,1	36,5	35,9	33,2	32,0	31,9	32,5	33,2						
2012 Жовт.	12,3	20,5	35,4	40,5	36,0	35,2	35,1	35,0	35,2	35,0	34,7						
2013 Квіт.	12,3	20,5	35,4	40,5	36,8	37,4	42,2	43,6	43,4	42,9	42,1	41,7					
2013 Жовт.	12,3	20,5	35,4	40,5	36,8	37,4	42,8	48,1	51,4	54,6	56,6	57,0					
2014 Квіт.	12,3	20,5	35,4	40,5	36,8	37,4	41,0										
2014 Жовт.	12,3	20,5	35,4	40,5	36,8	37,4	40,9	67,6	73,4	71,1	66,4	58,9	51,1				
2015 Квіт.	11,8	19,7	34,1	40,6	36,8	37,5	40,7	71,2	94,1	92,6	88,9	83,3	77,3	71,0			
2015 Жовт.	11,8	19,7	34,1	40,6	36,9	37,5	40,7	71,2	94,4	92,1	87,8	82,4	76,9	70,8			
2016 Квіт.	11,8	19,7	34,1	40,6	36,9	37,5	40,7	70,3	80,2	92,8	92,3	85,9	79,4	72,4	65,3		
2016 Жовт.	11,8	19,7	34,1	40,6	36,9	37,5	40,7	70,3	80,1	92,7	92,1	85,7	79,3	72,7	66,6		
2017 Квіт.	11,8	19,7	34,1	40,6	36,9	37,5	40,5	70,3	79,3	81,2	89,8	85,3	78,1	71,6	65,6	60,2	
2017 Жовт.	11,8	19,7	34,1	40,6	36,9	37,5	40,5	70,3	79,3	81,2	86,2	83,5	77,9	71,7	66,0	60,9	
2018 Квіт.	11,8	19,7	34,1	40,6	36,9	37,5	40,5	70,3	79,3	81,2	75,6	78,4	76,9	71,7	66,9	63,1	59,4